

עין שם), ומהראוי להתבונן מהו אולמיהו משארי המצוות, ונראה לפרש על פי מה שאמרו בגמרא (שבת כב.) דאיפלגו בנר חנוכה אי בימין אי בשמאל, ופסק הש"ס הלכתא בשמאל כדי שתהא מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל (רצונו לומר ויהיה מסבב במצוות), וקשה על זה הפעם, דהנה בשאלות דרב אחאי אמר שם דגם המאן דאמר דסבירא ליה בימין טעמא רבא אית ליה, דימין הואיל ואיתעביד ביה מצוה חדא וכו', ומאן דסבירא ליה בשמאל אמר הפעם כדי שתהא וכו' ונר חנוכה בשמאל כמו בתלמודא דירן, ואם כן לפי זה מהו ההכרעה שהכריע התלמוד הלכה בשמאל כדי שתהא מזוזה וכו', הוא גם מאן דאמר מימין טעמא רבא אית ליה ובכמה מקומות משתמשין בתלמוד בזה הפעם.

ונראה לי על פי מה שאמרו בזה פרשת וישלח (דף קע"ד עמוד ב') פתח ואמר (איוב לג.) אם יש עליו מלאך מליץ אחד מני אלף וכו' פרעוהו מדרת שחת וכו', תא חזי בהאי קרא תשכח בריא דמילה, כתיב אם יש עליו מלאך אי לא כתיב יחיד יאות הוא, אבל מלאך מליץ אחד מני אלף כתיב, ומאן איהו דא הוא מלאך דממנא עמיה דבר נש בסטר שמאלא דכתיב (תהלים צא, ז) 'פל מצודך אלה' ודא הוא סטרא דשמאלא דכתיב בתריה 'ורכבה מימין', אבל אחד מני אלף דא הוא יצר הרע דאיהו אחד מאינון אלף דהו לסטר שמאלא בגין דאיהו סליק לעלא ונטיל רשו, ועל דא אי בר נש אזיל בארע קשט וכו' כדן איהו סליק ואיתעביד סניגורא ואמר קמי קודשא בריך הוא וכו' עליה דבר נש כדן קודשא בריך הוא אמר פרעוהו מדרת שחת, עד כאן לשונו.

ממילא לפי זה רוחא לן שמעתתא דפסקו בש"ס להלכה נר חנוכה בשמאל כדי שתהא מזוזה בימין ונר חנוכה בשמאל, דכיון שעבדינן מצות גם בשמאל אזי ההוא מלאך אחד מני אלף העומד בשמאל סליק ואיתעביד סניגורא ומלמד עליו זכות ואומר קודשא בריך הוא פרעוהו מדרת

שחת, והוה שאמר בזהר הנ"ל לא תירא לביתה משלג (דינה של גיהנום) מאי טעמא כי כל ביתה לבוש שנים אל תקרי שנים אלא שנים מזוזה ונר חנוכה, דהלכתא נר חנוכה בשמאל בכדי שתהא מזוזה בימין ונר חנוכה משמאל בכדי דההוא מלאך אחד מני אלף העומד בשמאל ילמד עליו זכות ויציליה השם יתברך מפרעין בישינ בעולם הזה, וכן יאמר השם יתברך פרעוהו מדרת שחת בעולם הבא, וכן הוא הענין בציצית ותפלין, הנה תפלין בשמאל, וגם כן מילה ופריעה אי אפשר לפרע כי אם בסיוע השמאל, ואז ההוא מלאך אחד מני אלף מלמד עליו זכות ואומר הקדוש ברוך הוא פרעוהו מדרת שחת, וכן הוא בנסח הברכה אחר המילה, צוה להציל ידידות שארנו משחת למען בריתו אשר שם בבשרנו, כי קדם הפריעה המילה הוא בעור ולא בבשר, מה שאין כן כשפורעין נעשה הברית בבשר כמש' שמגלה העטרה.

כה) ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה (בראשית מו, כח), יש להתבונן למה שלח לפניו (ודרשות רז"ל ידוע (בראשית רבה צה, ג), וגם לדבריהם ז"ל קשה למה שלח את יהודה דייקא), גם גשנה הוה ליה למימר לגשן, (הגם יבמות יג:) שבמקום למ"ד בתחלה מטיל הכתוב לפעמים ה' בסופה, עם כל זה טעמא בעי ולא דבר ריק היא).

ונראה, דהנה ידוע (לקוטי תורה פרשת תצא) דגלות הראשון גלות מצרים הוה כדבר שרשי לכל הארבע גלויות מן הארבע מלכויות אשר הכבדו עלם על ישראל כל אחד מן הארבע מלכויות הוה מנגד לאות אחד מן השם בכיכול השם הוי"ה ברוך הוא אשר ישראל דבקים בו על ידי מעשיהם כמה דאת אמר (דברים י, י) 'ואתם הדבקים בהוי"ה אלקיכם וגו'', וגלות מצרים מנגד לבחינה עליונה היא קצו של יו"ד שהוא שרש לארבע אותיות הוי"ה בנודע, והוה סוד (שמות א, יב) 'ויקוצו מפני בני ישראל', והבן, אם כן בגלות מצרים היו כלולים כל הארבע גלויות, והוה סוד (שם

ב. כג) ויהי בימים הרבים כמבאר במגלה עמקות (ד' רבי"ם ראשי תבות רומי בכל יון מדי, והנה בנפל השורש יפלו הענפים ממילא, על בן הושם יסוד מוסד בתורתנו הקדושה זכרון יציאת מצרים שכזה נושע מכל הגליות, והנה כתב הרב הגדול בעל גור אריה (בספר נר מצוה) ענין הארבע מלכיות, והנה באדם יש כח גופני וכח נפשי וכח שכלי וכח עליון הפולל כלם, (ויציבא מלתא דנא להטועם מעין החיים (שני י) כח הגופני הוא נפש הדוממת שבאדם, נפשי הוא נפש הצומחת שבו, שכלית נפש החינית שבו, כח הפולל נפש המדברת שבו, נראה לי), והנה מלכות בכל היה מנגד לכח הנפשי, והנה הם היו המבטלים הראשונים את עבודת בית המקדש היו הקרבנות, והקרבנות הם תקנות הנפש כמה דאף אמר (ויקרא ב. א) 'ונפש כי תקריב, מדי היה מנגד לכח גופני (שהיו חפצים לאבד הגופות גזרו (אסתר ג. יג) להשמיד להרג ולאבד וכו'), יון היה מנגד לכח השכלי שהיא תורתנו (שהיא עקר החכמה המישרת השכל, הם רצו בחכמתם חיצונית הפילוסופית לבטלם מחכמת התורה), ומלכות הרביעית היא (המדקא ורמס הפולא, והיא המנגדת לנפש הפוללת העליונית אשר היא כוללת כל הכחות והיא מחברת אותם, על בן מלכות הרביעית מנגדת לגוף ולנפש ולשכל, הרעו לנו מכל מלכי האדמה, (ותמצא שבתחלת ממשלתם עלינו, בעוונותינו הרבים, בטלו הקרבנות בחינת נפש כנ"ל בענין בכל, ואחר כך קמו על הגופות להשמיד וכו' גזרו מאן דלא קטיל יתקטיל כמו שאמרו בגמרא (גטין נה:) כמה וכמה גזרות ושמדיות אשר שפכו בפנים דם קדושי עליונים באכזריות חמה, ירא ה' וישפט, ארץ אל תכסי דמם ואל יהיה מקום לזעקתם עד ישיקוף וירא ה' מן השמים וינקם נקמתם ונקמת תורתו ונקמת דם עבריו. הנה זאת היא פעין עשית מלכות מדי אשר גזר להשמיד וכו', ואחר כך בימינו זה קמו עלינו כנגד כח השכלי של תורתנו ומנגדים אותנו

בחכמות חיצוניות שפחות נכריות צידוניות חתיות מואביות כנודע, עד אשר בעוונותינו הרבים נלכדו ברשתם כמה אלפים נפשות ונדרחו והיו לחרפות עולם, הוא סוד הפרוד האחרון בעקבות משיחא אשר כמעט כמוהו לא נהיתה וכמוהו לא תוסף, וכמהרה יאר השם יתברך אלינו ברחמים אור שפעת יקרת כבודו כמה דאף אמר (ישעיה ס. יט) 'והיה לך יי לאור עולם', הנה בבחינה זו המלכותא חייבתא הוא פעת בדגמת מלכות יון, מזה תדע אשר המלכות הזאת בה כח השלש מלכיות הראשונות בכל מדי יון, בתחלה היו מנגדים בבחינת בכל שבהם, ואחר כך בבחינת מדי, וכעת בבחינת יון נגוד אל השכל של התורה בחכמות חיצוניות לחושכם לבטל התורה חס ושלום).

והנה הארבע מלכיות הם הקמים כח הקלפות על ישראל רוצים לבטל האחדות חס ושלום, והם הגורמים שאין יחודו ואחדותו יתברך שמו בהתגלות לכל באי עולם, וישראל גוי אחד הם הדבוקים באחדות כמה דאף אמר (דברים ד. ד) 'ואתם הדבקים בהוי"ה וכו', על בן המלכיות הם ארבעה שהם מן בחינת עלמא דפרודא פרוד לארבע קצוות, (זהו שאמר הכתוב (תהלים סה. ה) ויראו יושבי קצוות מאותותיך), וישראל הם נקדה האמצעית, וכבר ידעת בחינת אמצע מאחד לכל הקצוות וכשיתבטלו כל המלכיות ישוב הכל לנקדת האחדות כדכתיב (צפניה ג. ט) 'אז אהפך אל עמים שפה פרודה יחד לקרא כלם בשם הוי"ה', וכתיב (זכריה יד. ט) 'והיה הוי"ה למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה הוי"ה אחד ושמו אחד', ואז תשוב המלוכה לבית ישראל גוי אחד בארץ הדבקים באחדות הוי"ה פרוד הוא וברוך שמו, הנה תכן הדברים האלה כמה דברי הרב הגאון בעל גור אריה זכרוננו לחי העולם הבא עם הרחבת הענין בבאור דברינו אלה באשר הם לעיניה, ונראה לי שעל בן מלכות ישראל הוא מן יהודה, שיש בשמו

לְתַפְּלָה יַחֲדָא שְׁלִים הוּי"ה אֶחָד וְשֵׁמוֹ אֶחָד, וְזֶה
יִתְפָּרֵשׁ עוֹד אִם יִרְצֶה הַשֵּׁם לְהֵלֵן בַּפֶּסוֹק 'כֵּחַ
מַעֲשֵׂיו הַגִּיד לְעַמּוֹ וכו' (*).

(*) הג'ה

וְכִזָּה תִּבְיִן מִנֵּהָג אֲבוֹתֵינוּ תוֹרָה הוּא אֲשֶׁר הִמְנִיחַ בִּימֵי
חֲנוּכָה (אֲשֶׁר הוּא חֲנוּךְ לְגַאֲלָה הָעֵתִידָה בְּמַהֲרָה
בִּימֵינוּ וְכִמוֹ שֶׁכָּתַבְתִּי לָךְ כְּמָה פְּעָמִים) מִשְׁחָקִין
הַנְּעָרִים בַּחֲתִיכַת עֵץ מִרְבַּעַת וְעָלָיו בְּאַרְבַּע קְצוֹתָיו
זְקוּקִין אוֹתִיּוֹת גִּשְׁנָה בְּפִרוּד אוֹת אֶחָד לְכָל רוּחַ,
וְהָעֵץ הַזֶּה מִתְגַּלְגֵּל עַל נִקְדַּת קֹטֵב מְרֻכָּז הָאֲמֻצָּעִי,
לְהוֹרוֹת שְׁהַמְלִכִּיּוֹת הִלְלוּ הַמְרַמְזִין בַּתְּכַת גִּשְׁנָה כִּנּוּ"ל
הַמְגִנָּדִים בְּפִרוּדָם בְּקֻצּוֹת, הִנֵּה כֻלָּם סוֹכְבִּים עַל
הַמְרֻכָּז נִקְדָּה הָאֲמֻצָּעִית יִשְׂרָאֵל הַמֵּאֲחִידִים הַקְצוּוֹת, עַל
כֵּן הַקְצוּוֹת סוֹכְבִּים עַל הַמְרֻכָּז וְכֻלָּם יִתְבַּטְּלוּ עַל הַמְרֻכָּז
וְאִזְ יִהְיֶה אֵל עַמִּים שְׁפָה בְּרוּרָה יָחִיד לְקִרְא כֻלָּם בְּשֵׁם
הוֹי"ה, וְאִזְ תִּתְבַּטֵּל לְגִמְרֵי זִהְמַת נח"ש בְּגִימְטְרִיא
גִּשְׁנָה, אִזְ הוֹי"ה מל"ך הוֹי"ה מל"ך הוֹי"ה ימל"ך
(בְּגִימְטְרִיא כִנּוּ"ל), וְזֶה יִהְיֶה בְּבִיאַת מִשִּׁיחַ (בְּגִימְטְרִיא
כִנּוּ"ל) צִדְקֵנוּ בְּמַהֲרָה בִּימֵינוּ אָמֵן. וְהִנֵּה הִמְנִיחַ הַזֶּה
הֵיךְ מִקְדָּם נִהוּג בִּישְׂרָאֵל דּוֹקָא בַּחֲתִיכַת ע"ץ, עַל שֵׁם
הַנֶּאֱמָר בְּנִבְאוֹתָ לִיחֻזְקָאֵל (הוּא הַפְּטָרָה לְפָרֶשֶׁת וַיֵּגֶשׁ
אֵלָיו יְהוָה) (יחזקאל לו, טו) 'וְאַתָּה בֵּן אָדָם קַח לָךְ ע"ץ
אֶחָד וְכָתַב עָלָיו לִיהוָה וְכו' וְלָקַח ע"ץ אֶחָד וְכָתַב
עָלָיו לַיּוֹסֵף וְכו' וְקָרַב אוֹתָם אֶחָד אֶל אֶחָד לָךְ לַע"ץ
אֶחָד וְכו', וְכָל הָעֵנָן שֵׁם עַד 'וְעַבְדֵי דוֹד מֶלֶךְ
עֲלֵיהֶם' עֵיין שָׁם, בֵּין וְהִתְבּוֹנֵן בְּפָנִים מֶה שֶׁכָּתַבְתִּי
בְּפִסּוֹק 'וְאַתָּה יְהוָה שְׁלַח אֶל יוֹסֵף' תִּרִין מִשִּׁיחִין,
סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, הִנֵּה נַעֲשֶׂה הוֹרָאָה זֹאת דּוֹקָא
בְּע"ץ (דְּבָרִים כ, ט) 'כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה', וְכַכֵּר יָדוּעַ לָךְ
(פְּרָעָח שְׂכָא פ"ו) שֵׁם הוֹי"ה בְּגִימְטְרִיא ע"ץ בְּכָפֵל הָאוֹתִיּוֹת
בִּיחּוּדָם כִּידוּעַ⁽¹⁾, הַכֵּן הַדְּבָרִים.

(ט) 'וְהַמִּים הָיוּ הָלֶךְ וְחָסַר עַד הַחֹדֶשׁ הָעֲשִׁירִי
בְּעֲשִׂירֵי בָּאָחֵד לַחֹדֶשׁ נִרְאוּ רְאִישֵׁי
הַהָרִים' (בראשית ח, ה), הִנֵּה קִימָא לָן (בראשית יב, ג, י)
לְפִי הַחֲשָׁבוֹן עֲשִׂירֵי זֶה חֹדֶשׁ אֵב עֲשִׂירֵי לְמַרְחָשׁוֹן
שָׁבוּ הַתְּחִיל הַנֶּשֶׁם, וַיֵּשׁ לְהַתְּבֹנֵן לָמָּה נִכְתָּב בְּלִשׁוֹן
כֹּזֵה וְהוּא לִיָּה לִכְתָּב בַּחֲשָׁבוֹן הַחֹדָשִׁים הַנִּמְנִים
מִנִּסָּן אוֹ לְפִי סֵדֶר הַשָּׁנִים דְּמַתְּשָׁרֵי מְנִינָן וְכִמּוֹ
שֶׁהַתְּחִיל בִּפְעֵל הַזֶּה לִקְרֹא לְמַרְחָשׁוֹן שְׁנִי, אֵדָּה הוּא

אוֹתֵיכֶם הַשֵּׁם הוֹי"ה אַחַד, וְעוֹד נֹסֵף בְּשֵׁמוֹ אוֹת
ד' לְהוֹרוֹת כִּי מַלְכוּת יִשְׂרָאֵל מֵאַחַדַּת בְּפָרְסוֹם לְכָל
בְּאֵי עוֹלָם אַחֲרוֹת הַשֵּׁם הַמִּיחָד, וּמִקְרַבַּת וּמֵאַחַדַּת
הַפְּרִיד סוֹד עֲלֵמָא דְּפִרּוּדָא שְׁגִרְמוֹ הַמְּלִכִּיּוֹת יוֹשְׁבֵי
קְצוֹת הָלֹא הֵמָּה אַרְבַּע קְצוֹת כְּמוֹ שֶׁכְּתַבְתִּי לְעִיל.
וְהִנֵּה יָדוּעַ (פס"ז בלק) דְּלַעְתִּיד לְבֹא בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ
תִּהְיֶה הַתַּחֲלַת הַגְּאֻלָּה עַל יְדֵי מְשִׁיחַ בֶּן
יוֹסֵף, (עובדיה א. יח) 'וְהָיָה בֵּית יַעֲקֹב אִשׁ וּבֵית יוֹסֵף
לְהִבָּה וּבֵית עֵשָׂו לְקֵשׁ', וְאַחֵר כֶּךָ תִּהְיֶה גְּמֻר
הַגְּאֻלָּה בְּשִׁלְמוֹת עַל יְדֵי מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד הַבָּא
מִיְּהוּדָה וְתַכּוֹן בִּידוֹ הַמְּלִיכָה, וְטַעֲמָא רַבָּא אֵית בִּיהּ
סוֹד סְמִיכוֹת גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, וְהֵבֵן, כִּי הוּא הַיְחָדוֹד
הַגְּמוּר, וְעַל יְדֵי זֶה יֵשִׁיבוּ לְאַחֲרוֹת כָּל הַנִּפְרָדִים
וְיִהְיֶה הוֹי"ה אַחַד וְיִשְׂרָאֵל עִם קְרוֹבֵי גוֹי אֶחָד.

וּבְזֶה תִּשְׁכַּל וְתִבִּין, בְּהִתְחַלֵּת הַגְּלוּת הַשְּׂרָשִׁית
בְּאֲשֶׁר בָּא יַעֲקֹב מִצְרִימָה וְרָאָה שֶׁהוּא
גְּלוּת שְׂרָשִׁית לְכָל הָאָרְבַּע גְּלוּת, הִנֵּה אֶת יְהוּדָה
שָׁלַח לִפְנֵי אֵל יוֹסֵף (כַּ"ל ב' מְשִׁיחִין), לְהוֹרֹת
לִפְנֵי (הֵינּוּ שִׁיּוּרוֹ הַדָּרָךְ לִפְנֵי הֵינּוּ לְכָל יִשְׂרָאֵל
הַכְּלוּלִים בּוֹ וְנִקְרָאִים עַל שְׁמוֹ יִשְׂרָאֵל),
(הֵמָּה כְּתוּת אַרְבַּע מַלְכוּתִים אֲשֶׁר הֵם בְּסִטְרָא
אַחֲרָא מְנַגְּדִים לְאַרְבַּע כּוֹחוֹת אֲשֶׁר הֵם בְּקִדְשָׁת
יִשְׂרָאֵל בְּסוּד נַפְשוֹתֵיהֶם, וְהוּא גִשְׁנָ"ה) רָאִישִׁי
תְּבוּת גּוֹפְנִי שְׁכָלִי נַפְשִׁי הַכֹּל, הַכַּ"ל הֵינּוּ מַלְכוּת
הַרְבִּיעִית הַכּוֹלֶלֶת כָּלָם וְהִיא נִגְדִית לַנֶּפֶשׁ
הַכּוֹלֶלֶת, וְעַל כֵּן מִתְנַגֶּדֶת לְנוֹף וּלְנֶפֶשׁ וּלְשֹׁכֵל
וְכַאֲמוֹד לְעֵיל, וּכְפֹאֵל כָּלָם יִהְיֶה בְשִׁלְמוֹת עַל יְדֵי
מְשִׁיחַ בְּגִימָטְרִיא גִשְׁנָ"ה, וְתַתְּכַפֵּל זֶה־מַת נח"ש
בְּגִימָטְרִיא כַּ"ל אֲשֶׁר מְכַנּוּ כַח הַמַּלְכוּת, וְאִז
יִהְיֶה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ הוֹי"ה לְמֶלֶךְ עַל כָּל הָאָרֶץ
בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה הוֹי"ה אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד, עַל כֵּן
הוֹי"ה מַלְ"ךְ הוֹי"ה מַלְ"ךְ הוֹי"ה יִמְלֹךְ גַּם כֵּן
בְּגִימָטְרִיא מְשִׁיחַ כַּ"ל, הִנֵּה לְכָל אֵלֶּה עָשָׂה
יַעֲקֹב אֲבִינוּ הַכֵּנָה דְּרַבָּה תַּכְפָּה בְּהִתְחַלֵּת בִּיאָתוֹ
לְמַצְרַיִם גְּלוּת שְׂרָשִׁי, הִנֵּה אֶת יְהוּדָה שָׁלַח לִפְנֵי
אֵל יוֹסֵף, סוּד תְּרִין מְשִׁיחִין סוּד סְמִיכַת גְּאוּלָּה

כו עיין אדר מאמר ב אות ח"י.